

پنومونی چیست؟

سینه‌پهلو یا ذات‌الریه، که به آن پنومونی (به انگلیسی: Pneumonia) نیز می‌گویند، وضعیت التهابی ریه است که عمدتاً کیسه‌های میکروسکوپی هوا موسوم به آلوئول‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. بیماری پنومونی معمولاً در اثر عفونت ناشی از ویروس یا باکتری و گاهی نیز در اثر سایر میکروارگانیسم‌ها، برخی داروها و شرایط دیگر مانند بیماری خودایمنی رخ می‌دهد. در بیماری پنومونی، کیسه‌های هوایی متورم می‌شود و چون درون آن از مایعات پر می‌شود، در نتیجه اکسیژن‌رسانی کمتر می‌شود و تبادلات گازی کاهش می‌یابد.

نشانه‌ها و علائم بیماری پنومونی

افراد مبتلا به پنومونی عفونی اغلب سرفه همراه با خلط، تب همراه با لرز شدید، تنگی نفس، درد قفسه سینه گزنده یا شدید در حین نفس کشیدن، و افزایش تعداد تنفس را تجربه می‌کنند. در افراد مسن، ممکن است گيجی مشهودترین علامت باشد.

علائم و نشانه‌های متداول بیماری پنومونی در کودکان زیر پنج سال عبارتند از: تب، سرفه و تنفس سریع یا اشکال در تنفس.

در پنومونی، تب خیلی تعیین‌کننده بیماری نیست، زیرا در بسیاری از بیماری‌های شایع دیگر نیز رخ می‌دهد و ممکن است در کسانی که مبتلا به بیماری شدید و سوء تغذیه هستند، مشاهده نشود. علاوه بر این، سرفه اغلب در کودکان کمتر از ۲ ماه مشاهده نمی‌شود. علائم و نشانه‌های شدیدتر ممکن است شامل موارد زیر باشد: کبودی پوست، کاهش تشنگی، تشنج، استفراغ مداوم، افزایش یا کاهش شدید دمای بدن، یا کاهش سطح هوشیاری.

موارد باکتریایی و ویروسی سینه‌پهلو یا همان پنومونی معمولاً دارای علائم مشابهی هستند. برخی از علت‌های بیماری پنومونی با ویژگی‌های بالینی کلاسیک اما غیراختصاصی همراه است. پنومونی راشی از لژیونلا ممکن است با شکم‌درد، اسهال، یا گيجی همراه باشد، حال آنکه پنومونی ناشی از استرپتوکوک پنومونیه با خلط قهوه‌ای مایل به سرخ همراه است و پنومونی ناشی از کلبسیلا ممکن است با خلط خونی همراه باشد که اغلب به آن عنوان "زله ارغوانی" گفته می‌شود.

خلط خونی (معروف به هموپتیزی) ممکن است همراه با سل، سینه‌پهلو گرم-منفی، و آسبه ریه رخ دهد و مشاهده آن با برونشیت حاد نیز خیلی رایج است. پنومونی میکوپلازما ممکن است همراه با تورم گره‌های لنفاوی در گردن، درد مفاصل یا عفونت گوش میانی رخ دهد. پنومونی ویروسی به طور معمول بیش از پنومونی باکتریایی با خس خس سینه همراه است.

شرایط و عوامل خطرآفرین در بیماری پنومونی

شرایط و عوامل خطرآفرین که زمینه ابتلا به پنومونی (سینه‌پهلو) را فراهم می‌کنند عبارتند از: سیگار کشیدن، نقص ایمنی، اعتیاد به الکل، بیماری انسداد مزمن ریوی، بیماری مزمن کلیوی و بیماری کبد. استفاده از داروهای سرکوب‌کننده اسید مانند مهارکننده‌های پمپ پروتون یا مسدودکننده‌های 2H منجر به افزایش خطر ابتلا به سینه‌پهلو می‌شوند. بلا رفتن سن نیز در بروز ابتلا به پنومونی مؤثر است.

تشخیص بیماری پنومونی

تشخیص پنومونی عموماً بر اساس ترکیبی از علائم فیزیکی و اشعه ایکس قفسه سینه صورت می‌گیرد. با این حال ممکن است تأیید علت زمینه‌ای دشوار باشد، زیرا هیچ‌گونه آزمون قطعی قادر به تمایز بین مرثاء باکتریایی و غیرباکتریایی نیست. سازمان بهداشت جهانی پنومونی در کودکان را به طور بالینی و بر اساس سرفه یا دشواری در تنفس و میزان تنفس سریع، تورفتگی قفسه سینه، یا کاهش سطح هوشیاری تعریف می‌کند.

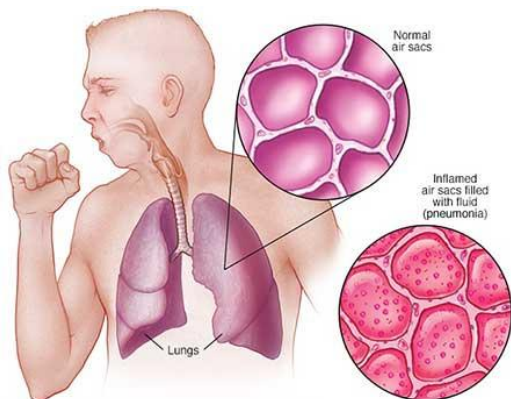

دانشگاه علوم پزشکی خدمات بهداشتی درمانی خراسان شمالی

مرکز آموزش، پژوهش و درمانی امام رضا (ع) شهرستان بجنورد

عنوان:

پنومونی

تهیه و تنظیم:

فاطمه رفیق دوست

کارشناس پرستاری

پاییز 1397

در سراسر جهان، حدود ۱۳-۷٪ موارد بیماری پنومونی در کودکان منجر به بستری شدن آن‌ها می‌گردد در حالی که در کشورهای توسعه یافته بین ۲۲ تا ۴۲٪ از بزرگسالان مبتلا به پنومونی اکتسابی از جامعه در بیمارستان بستری می‌شوند. نمره 65CURB برای تعیین لزوم پذیرش بزرگسالان در بیمارستان مفید است. در صورتی که این نمره ۰ یا ۱ باشد شخص به طور معمول می‌تواند خود را در خانه درمان کند، اگر این نمره ۲ باشد اقامت کوتاه در بیمارستان یا پیگیری دقیق ضروری است، اگر این عدد بین ۳ تا ۵ باشد، توصیه می‌شود فرد بستری گردد.

چگونه می‌توان از ابتلا به پنومونی پیشگیری کرد؟

* سیگار کشیدن بافت ریه را تخریب می‌کند و ریه را نسبت به عفونتها آسیب‌پذیر می‌کند.

* برای پیشگیری از ابتلا به پنومونی اگر سیگار می‌کشید بهتر است آن را کنار بگذارید.

* برای باکتری پنوموکوک واکسنی تهیه شده که در برخی کشورها جزء واکسیناسیون کودکان است.

* از مردم آلوده دور باشید - اگر شما با افراد آلوده به پنومونی در ارتباط هستید و واکسن دریافت نکرده اید باید تا زمان بهبود از آنها دور باشید.

* اگر بالای 65 سال دارید، سیستم ایمنی شما ضعیف شده است یا به بیماری مزمنی مانند بیماری مزمن قلبی، ریوی، کلیوی، کبدی، آسم و یا دیابت دچار هستید باید واکسن پنوموکوک را دریافت کنید. همچنین باید برای پیشگیری از ابتلا به پنومونی و پروسی خصوصاً اگر آنفولانزا اپیدمی شده است واکسن آنفولانزا بزنید.

* اگر به هر علتی با جراحی طحال شما برداشته شده است برای پیگیری از ابتلا به پنومونی دریافت واکسن پنوموکوک بسیار اهمیت دارد و باید در این مورد از پزشک خود اطلاعات لازم را بخواهید.

* در صورت ابتلا به سرماخوردگی و سایر عفونتهای تنفسی باید نکات بهداشتی رعایت گردد تا از انتقال عوامل بیماریزا به افراد مستعد بیماری پیشگیری شود.

میزان تنفس سریع معادل بیش از ۶۰ تنفس در دقیقه در کودکان زیر ۲ ماه، ۵۰ تنفس در دقیقه در کودکان ۲ ماهه تا ۱ ساله یا بیش از ۴۰ تنفس در دقیقه در کودکان ۱ تا ۵ ساله تعریف شده است. در کودکان، افزایش تعداد تنفس و تورفتگی قفسه سینه حساسیت بیشتری نسبت به شنیدن صدای رال یا ترق ترق قفسه سینه شنوایی با گوشی طبی دارد.

تشخیص پنومونی با بررسی علائم و اشعه ایکس

قفسه سینه صورت می‌گیرد

در بزرگسالان، به طور کلی در موارد خفیف نیازی به بررسی نیست، زیرا اگر علائم حیاتی و سمع طبیعی باشد، خطر پنومونی کم است. در افرادی که نیاز به بستری شدن در بیمارستان دارند، انجام پالس اکسیمتری، رادیوگرافی قفسه سینه و آزمایش خون از جمله شمارش کامل خون، الکترولیت های سرم، سطح پروتئین واکنشی C و احياناً آزمایش‌های عملکرد کبد توصیه می‌شود.

درمان پنومونی

به طور معمول، آنتی بیوتیک های خوراکی، استراحت، مسکن معمولی، و مایعات برای بهبود کامل بیماری پنومونی کافی است. با این حال کسانی به وضعیت پزشکی دیگری مبتلا هستند، سالمندان، یا کسانی که مشکل تنفسی قابل توجهی دارند ممکن است نیاز به مراقبت های بیشتری داشته باشند. اگر نشانه ها بدتر شود و پنومونی با درمان در منزل بهبود نیابد، یا عوارض دیگری رخ دهد، ممکن است لازم باشد فرد در بیمارستان بستری شود.